

ДИЛІЯЧИЙ

6949
РУХ

8

ТРАВЕНЬ 1933

В-во ЦК КП(б)У „КОМУНІСТ”

ДІТЯЧИЙ РУХ

Пролетарі всіх країн, єднайтеся

ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО І
ХАРКІВСЬКОГО КОМІТЕТІВ
:: :: :: ЛКСМУ :: :: ::

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

Харків, Палац Праці, II під'їзд, кв. 52.

Телеф. 3-22-51.

З М І С Т

ВИХОДИТЬ ОДИН РАЗ НА МІСЯЦЬ

№ 8 (112)

ТРАВЕНЬ

1 9 3 3

ДЕВ'ЯТИРІСЬ
ВІДАННЯ

Стор.

1. Успішно проведено оздоровну кампанію.
2. М. Могилевський—По скверах, садах та бульварах.

ПРОВЕДІТЬ БОЙОВУ ПРОГУЛЯНКУ

5. Л. Можейко—Хемічна атака (гра).
8. Т. Горбунцова—Один із днів.
11. Махомет—Поновімо піонерський ланцюжок.

ПОРАДИ ЛІКАРЯ

12. Д. І. Мац—Сонце, повітря, вода.

ВОЖАТОМУ СІЛЬСЬКОГО ЗАГОНУ

14. Володя—На сільському майдані та на річці.
17. Вал. Весняр, Ів. Явір—До життя заможного (агітвиступ).
19. П. Слонім, М. Могилевський—Наш виступ у степу під час перерви на обід.
21. Петро С.—На пасовиськах.
22. ВЕБ—Наші підшефні задоволені.
24. Агр. Інгульський—Як збирати гербарій.
27. І. Шевченко—На досвідній ділянці

29. Ів. Нехода—Табір кличе (піонерська пісня).
- 30—31. Ноти.
32. М. Шарновський—Весела політінформація.
33. Проф. В. А. Блях—Літні гри з м'ячем

Обкладинка худ. В. НЕВСЬКОГО

ОРГАН ЦК ЛКСМУ ТА ХАРКІВСЬКОГО
ОБКОМУ ЛКСМУ

Успішно проведімо оздоровну кампанію

Закінчився навчальний рік. Прийшло літо і перед кожним піонерським загоном постанало головне завдання: оздоровити себе, весело, цікаво й культурно відпочити, дістати добру насагу до нового навчального року.

Настав час виходити до таборів, розпочати роботу на дит-майданчиках з харчуванням, відкрити фізкультурмайданчики, водні станції, пляжі тощо. Держава надає справі оздоровлення дітей великої уваги, коштів, сил. Постанова ВУЦВК та РНК УСРР („Комуніст“ від 23/V ц. р.) про оздоровлення дітей влітку 1933 року зобов'язала всі місцеві радянські, кооперативні й громадські організації конкретно допомогти й керувати оздоровленням дітей. Мільйони грошей, тисячі тонн продуктів дає держава на оздоровлення.

З 1 червня до 1 липня оголошено місячник оздоровлення дітей. До участі в місячнику треба притягти всю громадськість.

Перед нами завдання якнайраціональніше використати все це з найбільшим ефектом для дітей, організуючи громадський контроль над витрачанням грошей та продуктів у піонерських таборах та майданчиках. Перед нами завдання — так поставити роботу в оздоровних закладах, щоб дітям було ситно, весело й культурно.

Лікар, фізкультурник, масовик, педагог-природознавець, музика — це центральні постаті, яких вожатий має притягти до організації піонерської роботи влітку.

Не можна залишити поза уваги й тих дітей, що не охоплені піонерським табором, дитсанаторіями та шкільними майданчиками. Їх треба також організувати, щоб екскурсіями, походами, прогулянками, спортом, плаванням тощо, — дати їм здоровий відпочинок.

Село аж ніяк не повинно відставати в цій роботі. Увага сільським піонерам та школярам в їхнім оздоровленні та в організації їхнього дозвілля має бути набагато більшою, ніж минулих років, коли в багатьох місцях, плянуючи оздоровну кампанію, забували вирослі потреби сільської піонерії. Конкретну допомогу міста селу на літній час треба скерувати в основному на організацію оздоровлення сільської дівчоти та культурного відпочинку.

Всі можливості в наших руках. Відданість, енергійність, опанування цікавих форм літньої роботи з дітьми — запорука успішного проведення оздоровної кампанії.

БІБЛІОТЕКА Х.Д.У.
№ 1
2/936

по скверах, садках та бульварах

Велике число дітей щодня збирається в різних вуличних садках, бульварах та скверах. Але дітьми тут здебільша ніхто не керує, вони залишені напризволяще. Часом вони б'ються, з запалом грають у мідяки, марнують час тощо.

Тут ми розглянемо, як силами піонерзатону, ланки організувати масову роботу в міських скверах.

Перше, що має усвідомити вожакий, це те, що ніякого постійного складу хлоп'ят в садку він не матиме. Діти збираються в різні години, може й не щодня. Відтак—найголовніше завдання—широко повідомити дітей, що в такому то садку влітку, в такі ось дні та години провадитиметься певну роботу.

Щоб краще провадити ряд заходів у садках та скверах, треба хоч примітивно дещо устаткувати. Наприклад, вкопати в затишному місці стілець та лави навколо нього, прибрати невеличку дошку для оголошень, на певнім віддаленні одна від одної поставити палиці для того, щоб на них можна було підвішувати волейбольну сітку, іноді і екран для демонстрування кінофільмів тощо.

План кожної окремої вилазки треба складати завжди напередодні. Роботу треба організувати так, щоб кожного дня в садку працювала чергова ланка, щоб діти завжди мали змогу, не відлучаючись далеко від місця мешкання, культурно, корисно й жваво відпочивати. Окремі завдання в кожній вилазці треба чітко розподіляти між окремими членами ланки: одному піонерові доручити настільні гри та газети, другому—організувати колективні речівки, третьому—масові гри, атракціони, четвертому й п'ятому—приготувати

художнє читання та розповідання, співи тощо.

Роботу кожного окремого дня треба занотовувати в щоденнику. До щоденника треба також записати відомості про кількість хлоп'ят, що їх охопили роботою, хибі й досягнення проведеного дня.

Тепер розглянемо окремо основні форми роботи в садках.

ГРА. Гра у вашій роботі посідати-ме велике місце. Практика довела, що кожную вилазку до садка або сквера добре починати грою й закінчувати грою.

Гри треба добирати окремо для старшого й молодшого віку. На початок вилазки практикувати жваві гри, на закінчення—спокійні.

Для організації різних ігор добре було б придбати або виготовити такі речі, що їх треба завжди мати в садку під час вилазки:

1. Коротких стрибалок (шнурів), 2 метри завдовжки—4 шт.

2. Маленьких прапорців для різних естафет—4 шт.

3. Малих гумових м'ячів 7 см.—6 шт.

4. Серсо—6 шт.

5. Обручів—6 шт.

6. Діоболо—6 шт.

7. Ковпаків-циліндрів із картону в поперечнику 25 см., вишиною 40 см.—4 шт.

8. Волейбольний м'ячик. Покришки можна самим пошити з міцного полотна—2 шт.

9. Довгих стрибалок (шнурів) 4-5 метрів завдовжки; по краях до них пришито торбинки, набиті піском—1-2 шт.

10. Сітку волейбольну—1 шт.

Щоб ознайомитись з різними грами, радимо використати такі книжки:

Н. Філіпс—Подвижные игры для школы 1 ступени. ГИЗ, 1930 г. 35 к.

Н. Філіпс—Подвижные игры для школы 2 ступени. ГИЗ, 1928 г. 85 к.

Шур—Физкультурні гри, змагання та виступи в школі. ДВОУ, «На варті», 1931 р. ц. 30 коп.

В цих книжках багато цікавих масових рухливих ігор, які можна б провадити на майданчику, в садку тощо.

ПІСНЯ. В садку пісня має стати невід'ємним супутником дитини в грі й інших формах роботи.

Після рухливих ігор діти завжди з великим бажанням сядуть і співатимуть. На цей момент треба особливо зважити. Починати вилазку з вивчення пісень ми не радимо, бо навряд чи ви матимете успіх. Краще організувати співи після перших ігор та наприкінці самої вилазки.

Починати треба з уже відомих дітям старих пісень і поволі переходити до вивчення нових. Досвід показав, що кращим засобом вивчити нові пісні без музики, є спосіб колективний, тобто такий, коли вивчає з дітьми пісні не один керівник, а

бригада підготовлених хлоп'ят (вистівників).

Щоб діти швидше засвоювали текст, треба його давати на великому аркуші паперу, написаний великими літерами. Крім такого використання пісні можна провадити гри й танки під пісню.

Для роботи в садках і взагалі для роботи влітку ми радимо такі пісні:

1) Ейслер — «Комінтер» та «Рот-Фронт».

2) Гідаш—«Будапештський Марш» та «На барикади».

3) Коваль — «Юність», «За морями».

4) Давиденко — «Пісня о героях».

5) Шутенко «Колгоспівська»

6) Борисов — «Піонеріяда».

7) Чаплигін «Колгоспівський марш».

8) Беля Рейніц — «Марш уторських шахтарів».

9) Богуславський — «Інтернаціональна пісня».

10) Чемберджі — «Червонофлотська».

11) Толстяков — «Пісня кузні».

Художні читання та розповідання.

Художні читання та розповідання треба найширше використати, як активні форми роботи в скверах.

Перш, ніж добирати тематику для розповідання, треба добре пам'ятати, що голосне читання має тривати не

більш, як 10-15 хвилин. Оповідання має бути цікаве своєю дією, захопливе своїм змістом. А зміст краще добирати близький дітям, такий, що стимулюватиме живий обмін враженнями після читання.

Після закінчення читання завжди серед дітей зав'язується розмова. Цю розмову треба організувати, бо це є кращий засіб закріпити й доповнити враження дітей.

Одна із кращих форм масової виховної роботи є також художнє розповідання. Воно легше сприймається, ніж голосне читання книжки, коли розповідач добре підготувався до оповідання.

Можна застосовувати й колективне розповідання. Робиться це так: дітям, що зібралися, викладають певну тему, а потім, за чергою, кожен починає на цю тему оповідати. На найцікавішій місці той, хто хочав розповідання, зупиняється, кидає хусточку іншому і той мусить продовжувати його думку, розвиваючи її за темою. В таких прах виявляються аматори художнього розповідання, з яких потім можна організувати актив розповідачів.

Для голосного читання та оповідань підберіть книжки, відповідно до кожного шкільного віку, порадившись із книгозбірнею та вчителем суспільствознавства і літератури.

Ми тут зупинилися не на всіх, звичайно, формах роботи, що їх треба застосовувати під час вилазок до скверу та в садки.

Коли зробити такі вилазки систематичними і привчити дітей до відвідування їх, можна організувати ряд ігор на змагання з преміюванням переможців, провести ряд технічних вогнізованих ігор, організувати, якщо знайдеться місце, тир та стрільцькі змагання й інш. Можна обладнати спеціальне місце для гри в крокет, у скраблі, городки.

До всієї масової роботи загону, коли ви організовуєте похід за місто, екскурсію, колективне рибальство вудочками, катання на човнах, вогнища, походи тощо, треба залучати й дітей, яких ви організували під час ваших вилазок до скверу, до садка та бульвару.

В організації роботи по скверах садках та бульварах вам повинні допомогти правління житлокоопів, що містяться поблизу (виділення коштів, устаткування, прикріплення окремих мешканців-батьків для допомоги в проведенні ігор, розмов тощо), а також осередки «Друзів дітей».

НАСТУПНИЙ НУМЕР „ДИТЯЧОГО РУХУ“
ВВЕСЬ ПРИСВЯЧЕНИЙ ДИТЯЧИМ ОЛІМПІЯДІ САМОДІЯЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Л. МОЖЕЙКО

ХЕМІЧНА АТАКА

Г Р А

Літо — найзручніший час, щоб перевірити й закріпити війсьні знання, набуті взимку в гуртках юних друзів ТСО-Авіахему.

Дуже добра форма такої літньої роботи є бойова прогулянка.

Бойові прогулянки влаштовує один або кілька піонерських загонів, прогулянки мають у собі ряд елементарних війсьних завдань і дають широке поле для того, щоб розвинути самодіяльність піонерів.

У ці статті ми й хочемо розказати, як треба організовувати бойові прогулянки з застосуванням хемічних засобів нападу й оборони.

Важатий мусить добре засвоїти, що така прогулянка буде цікава й дасть користь тільки в тому разі, коли вона буде добре підготована й організована.

Передусім слід освіжити в пам'яті піонерів усе, що вони опрацювали в гуртках друзів ТСО-Авіахему з питань хемічної війни. Можна навіть і розмову спеціальну провести на цю тему.

Перед бойовою прогулянкою така розмова є неодмінна. Щоб провести розмову, можна запросити викладача хемії, демобілізованого червоноармійця тощо. Розмову може провести й сам вожатий, попередньо ознайомившись з відповідною літературою (можна порекомендувати журнал «Знання та праця») Крім того, є ряд війсьних плякатів, де стисло наведено дані про хемічну війну. Такі плякати є майже в кожному кутку ТСО-Авіахему. В деяких містах (зокрема в Харкові) є промислові показові виставки, де можна доб-

**Спостерігач знайшов добрий
стежний пункт**

ре ознайомитись з застосуванням хемії за мирного часу й під час війни.

Найкраще, звісно, провести екскурсію до військових таборів. Там у спеціальному хемічному містечку піонери можуть ознайомитись з основними засобами хемічної війни.

Коли піонери вже пригадали питання хемічної війни, слід детально опрацювати плян бойової прогулянки.

Прогулянка не повинна тривати понад один день. Віддаль, яку мають пройти піонери, не повинна перевищувати 10-15 кілометрів. Щоб поживити прогулянку, дуже бажано зв'язатися з сусідніми піонертаторами. Один

піонерзагін відіграватиме роллю нападної сторони, другий — оборонятиметься. У кожного піонерзагону повинен бути знак відміни: червона чи синя стрічка або що.

Міські піонерзагони можуть зв'язатися з близькими сільськими. На об'єднаних зборах рад загонів (якщо це технічно можливо) слід обговорити плян прогулянки. Зразковий плян бойової прогулянки може бути такий: вийти — о 7-8 год. ранку, підійти до поля бою і пояснити бойове завдання — до 9 год. ранку. О 9 годині початок «бойових» дій. О 12-1 год. сигнал одбою. Від 1 до 3 години варити їжу й відпочивати. О 4-5 год. дня — об'єднана піонерська вечірка, виступи витівників, гри, інсценівки, присвячені популяризації знань з хемоборони.

Місцевість для прогулянки бажано обрати не зовсім різну: з горбками, кущами, ярками тощо.

Отже, сьогодні — день бойової прогулянки. Перед виходом загону слід обов'язково сказати кілька слів про дисципліну гри. Ніхто не має права сперечатися з посередниками. Всі їхні розпорядження є неодмінні. Якщо посередник сказав, що той чи той піонер отруєний, то піонер на деякий час вибуває з гри.

Посередників слід обирати з піонерів, які добре засвоїли воєнні знання в гуртку. Вони посять знак відміни — білу стрічку.

Піонерський загін вирушає. Попереду й по боках загону на віддалі до 1 кілометра повинні йти дозори з 2-3 чоловіка. Вони попереджують головні сили про умови дороги, про появлення «супротивника» тощо.

Керівник гри — вожатий — під час переходу якогось горбка дає вступне завдання: «Загін полав під обстріл артилерійськими хемічними гарматами». Тут загін мусить розділитися (йти невеличкими ролями по 5-7 чоловіка), вжити заходів протихемічної

оборони — умовно одягти протигази і рухатись попереднім напрямом.

Дозори повідомляють, що попереду місцевість заражена. Головні сили загону зупиняються і наперед висилають хемічну команду. До завдань команди входить дегазувати місцевість, щоб міг пройти цілий загін. За деякий час місцевість дегазована, і головні сили можуть рухатись далі.

Керівник гри знов дає вступне завдання: «З'явилися літаки ворога, які кидають на загін хемічні бомби. Є жертви». Один рій, в який влучила бомба, — виведений з ладу. Піонери, одягши протигази, рушають далі. Салітарна команда, прибувши на місце, подає першу допомогу газотруєним.

Дозори сповістили: «Супротивник розташувався на горбах, що попереду нас, і готується до хемічної атаки». негайно треба подати сигнал хемічної тривоги: звук барабана, часті удари по казанку, по кружці тощо. На горбах запалили димові вогнища. Це значить, що газобальонна атака почалась. Одягаючи протигази, прoderпши через «газ», нападна сторона займає горби. Після цього сигнал одбою.

Тепер слід сказати, що ж робить сторона, яка обороняється.

Загін повинен передусім обрати собі добру позицію для цієї оборони. Ланцюг горбів з невеликими кущами, звідки видно добре всі підступи до горбів — це надзвичайно вигідна позиція. Обравши позицію, треба розташуватися так, щоб ворог якнайдовше не викрив «вогнєві» точки оборони. Неодмінно слід визначити місця газосховищ. Газосховища потрібні, щоб змінювати протигази, відпочинуті, поїсти, подати першу допомогу газотруєним тощо. Газосховищами можуть служити невеличкі котловини, яри тощо. Газосховище повинно бути добре замасковане, щоб його не викрила «ворожа авіація».

В сторону «супротивника» на 1-2 кілометри висилають уперед охоронні

рої. Їхнє завдання своєчасно попереджати про наближення «ворога». Крім того, слід вислати також в сторону «ворога» хемкоманду. Вона заздалегідь заражує стійкими трупними речовинами підступи до позиції. Слід так само продумати, де найкраще розташувати газомети й вогнемети.

Керівник гри може давати вступні завдання. Наприклад: «Авіація ворога викрила наші погано замасковані позиції й бомбить їх хемічними набоями». Моментально треба здійснити хемічну тривогу й вжити заходів, щоб дегазувати заражену частину позиції.

Коли «ворог» наблизиться на невелику дистанцію, можна, за сприятливих умов погоди (середній вітер в сторону «ворога» тощо), почати газову атаку. Ознакою газової атаки, як ми вже зазначали, можуть служити димосі вогнища. Їх дуже легко влаштувати, підкинувши у звичайне вогнище минулорічне листя, чагарник.

Коли «ворог» перейшов в атаку, до

ладу вступають вогнемети оборонців. Ознакою контратаки вогнеметами може служити обливання холодною водою. Піонер, що попав під струм води, вважається опаленим і вибуває з ладу до кінця гри.

Сигнал одбою — піонерська сурма-пришпине «бій», в якій би стаділ він не перебував.

Велику роль тут відіграє зв'язок. Своєчасне передане донесення іноді вирішує успіх бою. Найпростіші види зорової сигналізації (сигналізація прапорцями, умовними знаками) повинні знайти широке застосування в цій грі*). Нападна сторона повинна бути сильнішою за оборонну. Правильно буде об'єднати два-три піонерзагони в нападній стороні проти одного загону в обороні.

Після відпочинку треба неодмінно провести обговорення гри.

* Про зорову сигналізацію можна прочитати в журналі «Дитячий рух» № 5 за цей рік.

ОДИН ІЗ ДНІВ

КИЇВСЬКИЙ ТАБІР ЮНИХ ТЕХНІКІВ

Далеко лунає сурма. Швидко шикується на лінійку. Рівною стрічкою витягаються юні техніки посеред табору. Відповідальний вартовий читає наказ: від десятої до першої години оголошується велика воєнна гра. Участь беруть усі майстерні. Керує грою спеціальний штаб, до складу якого входять: два командири підшефної частини, начальник табору та його заступник, начальники майстерень та двоє обраних від юнтехів...

Хемічна майстерня насторожується, вгадують — чи все готове для гри. Хвилюються радістю.

Зразу після лінійки збираються на воєнну нараду. Командир розказує зміст гри. Всі юнтехи поділяються на дві партії — синіх і жовтих. У синіх два міста, одне з них головне — на галявині в лісі, яке треба взяти. Це можна зробити лише тоді, коли жовті перервуть зв'язок між обидвама містами. І жовті, і сині мають право застосовувати димові завіси, гази, фугаси. За пораненого вважається той, що увійде в смугу газу без протигазу, чи біля якого розірветься фугас, або з якого під час ручного бою знімать пов'язку.

Ознайомившись з загальними правилами гри, юнтехи поділяються на два «ворожі» табори. Починають готуватися.

Штаб гри обмірковує все до найменших дрібниць. Розподіляють керівників-командирів, точно визначають місце гри, поділяють бойові запаси. І гра починається.

Перші до своїх місць вирушають

сині. Вони за годину повинні все зробити: провести телефон між містами, оборонити прапор у головному місті, розставити пікети біля телефонної лінії, замаскувати її, приготуватися до нападу.

Постаті синіх зникають за рянами кущами. Жовті лишаються в таборі. У них теж багато роботи. Збираються навколо викопаного «вогнища», обмірковують план нападу.

Час летить швидко. Уже команда вирушати. Табір порожніє. Стоять вартові, дивляться за захопленням, як, врадучись, йдуть їхні товариші. От би й їм з ними! Та треба стеретти табір. Вартові не спускають очей з невеликих постатей, аж поки кущі й молоді дерева не заховують їх.

У повітрі напружена літня тиша. Раптом бах-бах!

— Почалося! — зритаються вартові. Вони ладні очима розсунути такі осоружні зараз кущі. А за кущами перша сутичка. Ігор і Ніна викрили пікет синіх, кинулися на них, а ті назустріч фугасами.

Кинувши фугаси, сині намірилися тікати, та де там! Наскочили жовті, оточили, зірвали пов'язки. Занищували скрізь по кущах, на землі, але телефонної лінії знайти не змогли.

З протилежного боку залунали вибухи фугасів.

— Вперед! — пролунала команда.

Кинулися бігом. Назустріч зв'язковий:

— Наша чота викрила телефонну лінію! — гукає радісно.

Зв'язок зрештою, можна наступати на головне місто, — зраділи всі. Але радість була передчасна. У телефонному дроті не було струму — значить, ця лінія лише маскування. Де ж справжня?

Питали полонених, але ті вперто мовчали. Почали знову шукати. Юн-тех Риндочка чогось раптом зовсім ліг на землю і став приміряти оком траву.

— Єсть! — зірвався він на ноги й кинувся до командира.

За хвилину зацокали лопатки. На землі — забілів дріт. Це вже була справжня телефонна лінія. Досить міцний струм, ударивши в руки, переконав у цьому всіх.

Перша перемога підбадьорила жовтих. Ще б пак: знайти так добре замасковану телефонну лінію. Ворог провів її під землею, зверху посадив кустики-трави, притрусив сосновими шишками, сухою землею.

— Тепер нападати на місто! — рванулася без наказу Соня-хемік.

Але суворе: «куди?» зупинило її. Командир зібрав командирів чіт. Вірі та Ігореві доручено підкрастися з протилежного боку і взяти прапур. Решта мала наступати просто.

І от наступ почався. Ворог назустріч пустив газ. Хвилина — і всі були в протигазах, хто в справжніх, а хто просто чистою хусткою обмотав носа та рота. Близько «міста» зустріли перший ворожий загін. Знову фугаси. Одного з командирів жовтих полонили. Кинулися визволяти. Під дужим тиском ворог відступив.

Жовті підійшли до головного міста. Воно все було замасковане димовою завісою. Важко зрозуміти, звідки краще наступати. Зловісна тиша й дим хвилювали.

— Де ворог? — ладний був запитати вголос кожний.

Без запитання одержали відповідь. Сині напали раптово. Вони були так

С и г н а л і з а т о р

близько, що фугаси стали непотрібні. Замаячили в повітрі пов'язки сині, білі... З протилежного боку раптом залунало: — ура-а! Це напали Вірина та Ігорева чоти. Сині на мить розгубилися.

— Вперед! — підбадьорили їх командири. — Прапора їм не відшукати!

— Ура-а! Ура-а — змішалися голоси і жовтих, і синіх. Ішли в останній рішучий бій. Тримтіля завзяттям. Найнапруженішої хвилини. Льодовим дощем пролунав сигнал — кінчати тру.

Прапора не взяли, хоч Ігорева та Вірина чоти продерлися до «міста». Сині згорнули прапор на держално, встромили його в землю, приладнали зелене гілля і в димовій завісі ніяк не відрізнити це «дерево» від справжніх дерев.

Ладом рушили до табору і сині, і жовті.

Зібралися навколо вогняного вогнища, щоб обміркувати гру. Ой, як

захвилювалися сині, коли почули, що вони не переможці.

— Чому, як?

— Тому, що ви не дотримали всіх умов гри, порушили військову дисципліну, — відповів командир і докладно вказав на всі хиби.

— А гази були справжні? — запитав один із колгоспних дітей.

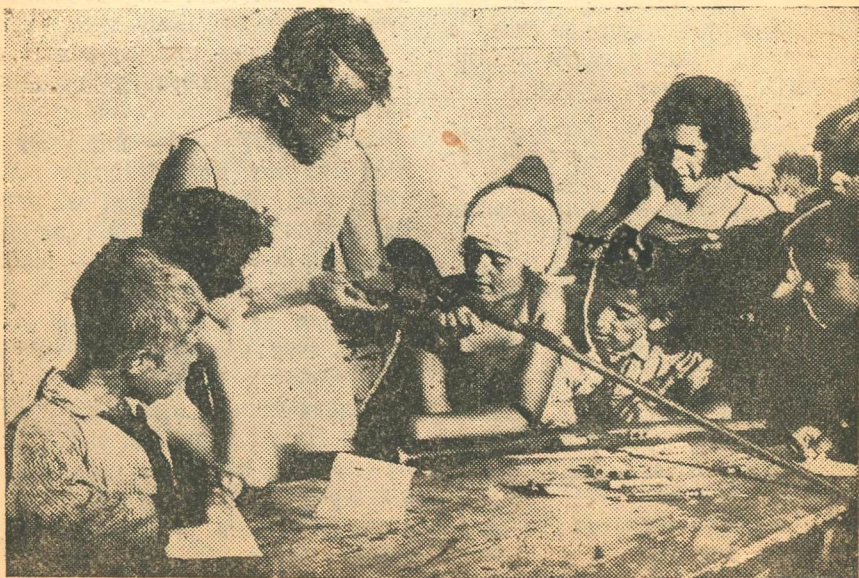
— Безумовно, ні, — мало не голос-у-голос сказали хеміки. — Це ми просто приготували щось подібне до газу, воно зовсім не шкідливе.

Начальник табору Таня глянула на годинника. Вже минула майже година, як закінчили гри.

— На купання, ставай! — дала вона наказ.

Вишикувалися вмити. Але й ідучи, весь час говорили про гру, сперечалися. Запалу не вгамувала й свіжа ставоква вода. Купалися 15 хвилин, а там і обідати. По обіді «мертва година». Тиша запанувала в таборі.

Минув час. Типу сміливо порушила сурма. Заметушився табір. Стали готуватися до вечірнього вогнища. Ввечері прийдуть колгоспники, червоноармійці. Володя — керівник хеммайстерні — розкаже про значіння хемії. Юнтехи — хеміки покажуть хемічні штуки, розріжуть темне небо вогнем ракет. Витівники вже готують веселий звіт про военну гру.

Ланка в таборі вивчає гвинтівку

Кожен віко піонерський ланцюжок

ЗА ГОДИНУ ВСІ НА МІСЦЯХ

Що робити, коли в зв'язку з проведенням воєнної гри, походу, зборів треба негайно зібрати весь загін чи ланку. Ось тут і постає перед вожатим серйозне питання — як зібрати хлоп'ят. Адже часто буває так, що треба негайно зібрати хлоп'ят для виконання важливої справи в загоні.

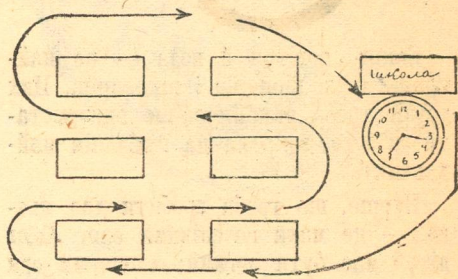
Щоб вийти з такої скрути, не треба спеціального вміння й особливих здібностей. Для цього досить згадати досвід багатьох піонерських загонів попередніх років, що його майже всюди забули.

Робиться це так:

Кожна ланка, кожен загін мали в своїм розпорядженні зошит із назвою «ланцюжок» (цепочка). Зошит цей завжди знаходився в приміщенні бази. На перших сторінках зошита схематично накреслено плян району, що його охоплює база. Чітко показані вулиці та провулки. Перпендикулярно ліній вулиць на цій пляні пишуть прізвища піонерів та №№ будинків, де хлоп'ята живуть. На другій сторінці — список ланки, загону. Але не за абеткою, а за віддалю піонерів від бази (починаючи обхід за стрільною годинника) саме так, як це показано на малюнку.

Уздовж списку проходить червона стрілка, що показує порядок розташування ланцюжка.

У цій же зошиті є спеціальний аркуш негайних повідомлень.

Коли треба терміново зібрати загін або ланку, вожатому досить написати на сторінці негайних повідомлень оголошення і «смикнути» ланцюжок, — тобто передати найближчому територіально піонерів цей зошит. Одержавши повідомлення, піонер відзначає про ти свого прізвища час одержання і несе ланцюжок-зошит далі до свого сусіда за маршрутом. Сусід несе далі і так роблять, аж поки ланцюжок-зошит повертається до своєї бази.

Для піонерів, яких не було вдома, залишають записки. От за годину можна зібрати цілий загін. І не втомно, і швидко. Це не важко зробити в кожному загоні. Треба тільки заздалегідь добре про це з'ясувати всім піонерам для того, щоб бути певним, що потрібної години всі діти зберуться. Щоб упевнитись, чи ланцюжок у повній справності, можна провести спеціальну пробну мобілізацію з воєнною грою тощо.

Сонце, повітря, вода

Сонце, повітря й вода — це найкращі друзі піонерів і школярів.. Цих друзів треба якнайповніше використати за літо, зокрема на шкільнім майданчику.

Перше, що треба зробити для цього — це мати гігієнічний одяг. Одяг дітей має бути легкий: хлопчики одягають трусики без сорочок, дівчата — легкий сарафан. Ходити без сорочок треба привчати поступово, щоб не попалити шкіри. Одяг має бути світлий, бо темний вбирає проміння, і в ньому парко.

Дитячий одяг треба прати, як мішм, раз на шістьденку.

Повітря. Усю роботу оздоровного закладу та відпочинок треба проводити на свіжому повітрі. Під час сну треба всю ніч тримати відчиненими вікна.

Денний сон треба проводити обов'язково на свіжому повітрі. До використання повітря належать і повітряні ванни: діти, яким заборонено сонячні ванни, приймають їх оголені в затінку. Перші повітряні ванни мають тривати 10-15 хвилин, довести тривалість можна до 1-2 годин.

Сонце. Велике значіння для правильного розвитку дитини, формування кістяка, для правильного обміну речовин, для зміцнення й загартування організму має сонячне світло. Ми вже говорили про потребу проводити всю роботу на свіжому повітрі, тобто під сукупним діянням сонця та повітря. У дозвільний режим оздо-

ровного закладу треба включити сонячні ванни.

Треба звернути увагу на те, що сонячні ванни мають оздоровний ефект лише з умовою правильного застосування та користування ними. Треба пам'ятати, що коли невміло та неправильно використовувати сонячне проміння, воно може навіть пошкодити здоров'ю дитини, а насамперед може спричинитися до опіків, пухирів тощо.

Перш, ніж лягати сонячні ванни, треба, щоб лікар виділив дітей, яким не можна користуватися сонцем.

Крім цього, треба, щоб лікар докладно інструктував керівників, які проводять сонячні ванни.

Користуючись сонцем, треба дотримуватися таких правил:

1) вибирати місце, де сонце можна використати протягом більшої частини дня: широкі галявини, береги річок. Місце має бути високе, затинне.

2) приймати ванни неодмінно лежачи.

3) голову треба трохи підняти й захистити хусткою або на голову покласти холодний компрес.

4) перший день користуватись сонцем не більше, як п'ять хвилин, поступово збільшуючи дозу до 30 хвилин. Сонячних ванн понад 30 хвилин приймати не треба.

Рекомендується приймати ванни щоденно, у хмарний день сонячні ванни замінюються повітряними.

5) Під час сонячних ванн треба 4 рази змінювати стан свого тіла (де-

жати на спині, правому та лівому боках, на животі), щоб уся поверхня тіла підпадала впливом сонця одночасно й рівномірно.

6) Сонячні ванни треба проводити за постійним контролем лікаря. Якщо через сонячні ванни дитина погано спить, постає в неї первовий розлад, або вона втрачає на вазі, треба їх облишити і брати повітряні ванни — в затінку.

7) Сонячні ванни треба закінчувати обливанням, купанням у річці або душем. Після цього треба витерти тіло й відпочити в затінку.

8) Сонячні ванни не можна приймати одразу після їди або безпосередньо перед їдою. Після їди треба почекати 1 — 1½ години. На порожній шлунок ванни приймати не рекомендується.

Найкращий час приймати сонячні ванни в нашій широті 10-12 годин.

9) Якщо від перших сонячних ванн спостерігається велике почервоніння шкіри та злущення її, треба зробити перерву, мастячи шкіру вазелиною чи борною маззю.

10) Особливо пильно треба стежити за дітьми з тонкою шкірою, бо вони схильні до опалювань. Щодо таких дітей, то їм треба дуже помалу збільшувати тривалість ванн.

Не треба доводити, що нерозумно відмовлятися від сонячних ванн, побоюючись можливих негативних наслідків. Виконуючи вказані умови, ставлячись серйозно до цього цінного оздоровного фактору, можна бути певними, що сонячні ванни дають величезну користь.

Вода. Користуючись водою ми досягаємо: чистоти тіла й загартування організму.

Для купання, як і для сонячних ванн, треба встановити певний час. Ні в якому разі не можна дозволити купатися, коли кому заманиться. Купатися можна дозволити не частіше, як двічі на день (краще один раз) до серця.

Найкращий час купання — це після сонячних ванн. Під час купання треба встановити такий порядок, що кращі пловці купаються останніми. Треба точно додержувати основних правил купання, а саме: 1) перебування в воді можна поступово довести до 10 — 15 хвилин, 2) не можна купатися зараз же після фізичної праці, бігання тощо, треба спочатку відпочити, а потім входити у воду. 3) не можна купатися зараз же після їди.

Перед тим, як почати купатися, треба, щоб лікар виділив тих дітей, яким зовсім заборонено купатися, та визначив час перебування в воді для кволих дітей.

Після купання треба насухо витерти все тіло й відпочити в тишці.

Треба також широко вживати холодних обтирань, що мають великий оздоровний ефект і привчають дітей вживати цих обтирань протягом цілого року.

Обтиратися треба лише кімнатною водою. Ранком, встаючи з ліжка, дитина намочує один кінець рушника в воді і швидко обтирає все тіло; потім сухим рушником 1-2 хвилини (до легкого почервоніння) витирає тіло, розтираючи його в напрямі від кінцівок

ВОЛОДЯ

На сільському майдані та на річці

Кому не відомі улюблені гри дітей у «свинки», в «щурки», в «лалту», в «городки», в «пастушка», в «козла» і т. д., і т. д. По-різному звуть ці гри в різних місцевостях. По-різному грають в одні й ті ж гри в багатьох місцях. І завжди — влітку по селах на майдані біля школи, деє на широкому подвір'ї, або просто посеред вулиці — грають діти. Грають маленькі, ті, що ще без штанців бігають; грають і старші, грають і підлітки.

Діти мають великий потяг до ігор, самі собі організовуються, самі грають. Грають у корисні, цікаві гри, що виховують кмітливість, рухливість, розвивають м'язи, зір, пам'ять тощо; грають і в шкідливі гри, що без них обійшлись б діти, коли б хто взявся організувати як слід їхнє дозвілля.

Отже, влітку піонерський загін на селі має організувати свою роботу саме тут, де збираються діти на своєму улюбленому місці. Такі місця є в кожному селі, є навіть у кожному виселку. Треба лише відповідно устаткувати це місце, обладнати його, зробити справжнім центром роботи піонерського загону й усієї сільської дітвори на літній час. Дозвілля й відпочинок дітей треба зробити тут веселим, цікавим, розумним та культурним; треба тут дати дітям змогу оздоровити себе під час шкільної відпустки.

3 ЧОГО І ЯК ПОЧИНАТИ? Передусім треба подбати про устаткування фізкультмайданчика й придбати потрібний інвентар і гри. Все це дуже просто й не потребує великих коштів.

1. Місце для майданчика потребує

рівної площі, розміром — завдовжки 50 метрів та завширшки 30 метрів (тут беремо розмір площі невеличкий; якщо є змога, треба збільшити розмір 100 x 50 або 130 x 70, або 160 x 90). Місце це треба обрати деє недалеко від центра села, сухе, бажано біля саду, парку, недалеко від ставка, річки і так, щоб біля майданчика було приміщення (школа, колбуда, хата-читальня чи громадська хата, управа колгоспу тощо), де б можна ховати інвентар та гри, а під час негоди сховатись і самим. Добре було б місце для майданчика огородити в дзі-три жердини, щоб не заходила скотина. Саму площу, коли на ній є рівчаки, ямки тощо, треба розрівняти.

На майдані треба відвести місця:

1) для гри в скраклі (17 x 7 м. або 21 x 4);

2) для гри в кеглі (6—7 x 1—1½ — бажано з дерев'яною доріжкою в 4½ метри завдовжки та 30 см. завширшки з квадратним дерев'яним майданчиком на кінці доріжки, де розставляють кеглі.

3) Для гри в крокет (6 x 15);

4) для бігання (бігова доріжка навколо всього майданчика);

5) для стрибків (викопати яму 6 метрів x 2 метри, заглибити 40 см.; яму заповнити тирсою, толозю, січхою, піском).

6) Спортивне поле для різних масових ігор, фізкультзанять тощо (50 x 30). Тут же можна відвести місце для гри в гандбол та волейбол.

7) Місце для бібліотеки-читальні (в

загішку і д деревами, на веранді, чи в садку).

Різнi майданчики треба визначити межами з вузької смуги (8—10 см.) дерну або рідкою крейдою.

Треба придбати таке приладдя:

1. Для гри в скраклі — 10 циліндричних відрізків дерева (полінця) з діаметром 6 см та 20 см завдовжки; 25 — 30 київ (палиць) 9-4 метра завдовжки.

2. Для гри в кеглі — 9 штук кеглів і кілька дерев'яних куль.

3. Для гри в крокет — 8 дерев'яних молотків, 8 куль, 10 воріт (дужок) та два стовпчики (кілочки).

4. М'ячі різних розмірів (3-4), їх можна зробити й самим (набивка з різного лахміття, ганчірок, обрізків паперу, соломи, вовни; покриття обшити подвійним полотном або шкірою).

5. Стрибало (шнурів) — 6—8.

6. Обручів (різних розмірів) — 6-8.

7. Приладдя для інших ігор, що їх можна зробити самим або купити.

Купити гри можна в крамницях. Ву копкини в райцентрі або в найближчому від вашого села місті.

8. Дошка для об'яв.

9. Плякати та гасла намішлені на фанірних дощечках.

10. Стіл та лави для читальні та настільних ігор.

11. Книжки (взяти із шкільної бібліотеки), газети, журнали, кілька настільних ігор.

12. Встановити гучномовець з районного трансляційного вузла або зробити самим невеличкий детекторний радіоприймач.

13. Дошка для стінгазети.

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ РОБОТУ НА МАЙДАНЧИКУ. Обладнавши майданчик, треба визначити години його роботи (приблизно від 4 до 8 год. вечора щодня або через день) і на кожен раз добирати цікаві форми роботи за певним календарем та розкладом. Тут можна запровадити не лише гри, а й спів, цікаві голосні читання, ху-

дожне оповідаччя, масові змагання, шахово-дамкові турніри тощо. Форм таких багато, треба добрати найцікавіші й чергувати їх. Тут же на майданчику треба практикувати збори піонерського загону, вогнища. Тут же працює піонерська стінгазета. Гуртки також мають перенести свою роботу сюди на майданчик.

ХТО КЕРУЄ РОБОТОЮ НА МАЙДАНЧИКУ. Насамперед **вожатий**. Він, разом з радою загону (з ланковими) та з піонерським активом, є головний організатор роботи. Але на різних ділянках роботи треба розставити сили, так, щоб самому за все не братись, бо діла не буде. Для організації спортивних, фізкультури треба запросити **фізкультурника**. Якщо такого нема в селі, треба домогтись, щоб фізкультурник з райцентру чи з МТС, чи з радгоспу (де він є) хоч раз на шістьденку відвідував майданчик, провадив би гри з дітьми та давав указівки для щоденної роботи вожатому й фізкультурнику.

ЛІКАР має доглядати за санітарним станом на майданчику, за гігієною дітей, організувати санітарну пропаганду разом із гуртком УЧХ, першої допомоги тощо.

Вчитель, агроном, досвідчений бригадир, окремі аматори з дитячого активу — всім треба доручити організацію окремих ділянок роботи.

ДЕ БРАТИ КОШТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ. Організувати платний вечір у колбуді або й школі силами дітей, організувати платну виставу дорослого драмгуртка, виявити можливість одержати кошти з бюджету школи, поставити питання в управі колгоспу, в колбуді, в районній міжвідомчій комісії, в місцевому осередку «Друзів дітей», УЧХ та ТСО-Авіахему.

Окремо зупинимось на формах роботи з дітьми біля річки, озера, ставка. **Плавання.** Треба знати глибину річки

Мал. 1

та її дно в різних місцях і визначити їх так, щоб діти купалися саме там, де не дуже глибоко і де дно не грузьке й не засмічене. Це місце треба обвести стовпцями. Є дуже багато цікавих ігор на воді, які треба організовано проводити з різними віковими групами дітей. Тих, хто плавати зовсім не вміють, треба організувати в спеціальну групу вчитись плавати.

Соняріум — це відведене на березі піщане місце, де діти приймають сонячні ванни, організовують гри. Якщо нема піщаного місця, тоді просто на вищій біля берега розкладають простирадла. Перед купанням тут організовують спокійні гри, а рухливіші після купання. Сонячні ванни приймають так: першого дня до 8 хвилин, а потім збільшувати щоденно час на 2—4 хвилини, але не більше як 30 хвилин.

Катання на воді. Діти дуже люблять катання на воді. Але часто цього не роблять через брак човнів. Між тим, можна самому виготовити приладдя для катання на воді.

Маючи під руками саму тільки сокиру, можна зробити чудові водяні лижви (мал. 1).

Безумовно, ці лижви будуть зроблені дуже грубо, зате не треба багато часу, щоб зробити їх, а коли мине в них потреба — не шкода їх кинути. Роблять їх з двох цурпалків, приблизно до 3 метрів завдовжки. Щоправда, точну довжину тут важко визначити, не бачивши матеріалу, бо сухі

колоди можуть утримати на воді більшу вагу, ніж колоди сирі, з допіру зрубаного дерева.

В кожному разі ми радимо брати сухе дерево, найкраще сосну. Носові частини колод (а) треба обрубати так, щоб вони легше сковзалися по воді, тобто зрізати їх скісно донизу.

Дві головні колоди (лижви) з'єднуються поміж себе тонкими перекладинами (б). Поперечні перекладини мають завдовжки 70 сантиметрів. Щоб ці перекладини міцніше тримались, у відповідних місцях на повздожних колодах прорубують невелику заглибину, а на кінцях перекладин роблять заглибини.

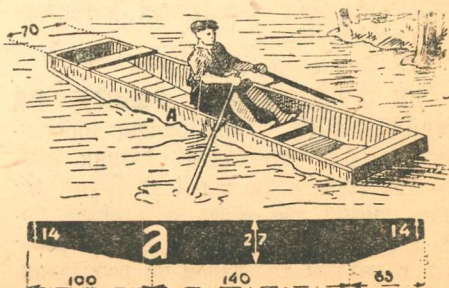
Якщо є чим зробити в брусах отвори, всі з'єднання скріплюють дерев'яними кілочками, а інакше доведеться зв'язати колоди мотузком. Центральна поперечна колода потрібна, щоб на ній сидіти треба, тому її роблять з трох грубого дерева.

Весла найзручніше виготовити з старих соснових дошок. Весла не повинні бути дуже довгі; держак треба гарненько закруглити.

Кочети (включини) можна зробити, як показано на малюнку або просто закріпити в цих місцях мотузяні петлі, і в них вставляти весла.

Водяні лижви дуже стійкі, а якщо їх трохи вдосконалити, наприклад, коли колоди гладенькі, частини добре припасовані, — вони й швидкохідні.

Саморобна пласкодонка. Якщо є

Мал. 2

соснові дошки, дуже легко зробити просту пласкодонку, що дуже легко йде на воді; її можна перенести на руках, якщо це потрібно. Будова пласкодонки така проста, що її ясно видно з малюнка 2, де, доречі, подано її головні розміри в сантиметрах. Передусім треба з 1—2—цалевої дошки випилати дві бічні дошки (а).

Дно обшивають тоншими (цалевими) дошками, шви добре зашпаклюють шпаттям і язвнайпильніше просмолюють варом. Вар це застигла смола. Його треба в якомусь посуді розтопити на огні і просто заливати ним усі щілини та місця сполучення дошок. Вар швидко застигає й човен після того не пропускає води.

Всередині човна роблять лавку, а

на бортах кочети або мотузяні петлі для весел.

Катання на водяних лижах та саморобних пласкодонках можна організувати колективно, використовуючи їх, як цікаву масову роботу.

Рибальство. Серед дітей є чимало аматорів-рибалок. Треба, щоб вони свою справу добре організували, щоб вона для них була певним спортом, цікавим і корисним заняттям. Треба до рибальства залучити більше дітей, організувати колективні, групові та індивідуальні змагання рибальство.

Починати треба з вудіння простою, всім відомою, вудочкою з гачком. Від цих простіших форм треба переходити до складніших. Для організації рибальства серед дітей треба залучити колегоспних рибалок.

Вал. ВЕСНЯР, Ів. ЯВІР

Джсиїя замозного

АГІТВИСТУП

Жнива. Перерва на обід. В поле вийшла бригада піонерів-вітівників. Розсипавшись між колгоспниками, дехто читає вголос свіжу газету, щось пояснює, інші — лагодять радіо-приймач, організовують колективне слухання радіо. Хтось із витівників приніс балалайку, гітару, скрипку, гармонію, — грають і співають.

Треба використати всі можливі засоби й форми організації культмасової роботи в колгоспній бригаді, в полі, під час перерви на обід. Головне — дати колгоспникові здоровий, цікавий, культурний відпочинок.

Підготувавши отак колгоспників, можна починати агітвиступ. Костюми, грим, сцена, декорація — зайві. За сцену служимите звичайний віз, за декорацію — поле, а за костюми й грим — ми самі, такі, як нас щодня звикли бачити колгоспники. Для підсилення голосу можна використати рупор. Його легко зробити із картону.

Починається з того, що піонери, перевірили, якість косовиці, знайшли на стерні незгребене колосся. Дві-три витівники несуть цілий оберемок колосків.

1 витівник: (звертаючись до бригадира):

— Товаришу бригадире! Це чия ділянка? (показує на поле, звідки принесли колоски).

2 витівник: Та цить! Нагріб — мерщій неси до хати...

3 витівник: Стрібали так, що й пальці знати!..

4 витівник: Ого, пайок!.. для розкуркуленої птиці.

2 витівник: — Пайок, пайок. Не може, будь! Доволі! Це, мабуть, із покосів оберемок гребонув...

Перший: Ні, не з покосів. Це просто на стерні, лишилося у полі.

Всі: Та ну?

Перший: Це на (прізвище бригадира)

зібрав і полі. Де він? Дивіться, скільки ось — побив їх град немов.

Третій: Та це ж ми самі у себе крадемо!

Четвертий: Така робота, — на руку куркулеві.

(Всі кидають гасло):

— Щоб хліба мали собі доволі — жодного колоска не залишімо в полі!

Перший: Хто залишає в стерні колоски

Всі: той куркулеві діє з руки.

Другий: То-то-то! Уже і куркуля пришив. Подумай лише — де б воно взялося?

Перший: Взялося де? Гм! Товарипі! — А хто зрівав колгоспівське колосся? Хто пшеницю сів по стерні? Ми?

Всі: Ні!

Перший: в половину хто зерно пускав? Куркуль ще є! Він діє «тихою сапою».

Перший: Куркуль змінив свою тактику, куркуль замаскувався.

Всі: Чувш, Васю? Так то-то!

Перший: Куркуль недобитий. Він то-чить, як тля.

Всі: Госильмо наступ на куркуля!

Третій: Куркуль чинить опір. Він намається зірвати строки жнив.

Другий: Строка, строка. А нащо ті строки? Жили ж без строків і хліб їли. І не боліло плече. Спішити цілуди. Робота не вовк, у ліс — не втече.

Перший: Васю. Та ти що?

Другий: Я? Хіба це я? Це ж куркулі так нарід агітує. Кажуть, щоб, значить, не поспішали із строками.

Четвертий: Вчасним закінченням більшовицьких жнив.

Всі: Вдаримо по куркулеві!

(Чути голоси: сперечаються два витівника).

П'ятий: А чому ж він не вийшов?

Шостий: Хто? Куди?

П'ятий: Та (прізвисьце прогульника). На роботу.

Шостий: А, (прізвисьце прогульника). Та його ж на налігачі не затягнеш. Він день робить, а тиждень вихідний. Він у нас випадковий гість.

Перший: Прогульник — шкодить соціалістичному будівництву. Він зриває трудову дисципліну, розхищує мінь колгоспу. Прогульник, ледар, симулянт — всі вони діють на руку клясовому ворогові.

Третій: Хто пристав до колгоспу в прийми —

Всі: нічого панькатись з ними!

Четвертий: Тих, хто в бригаді випадковим гостем —

Всі: геть їх з колгоспу!

Четвертий: Хто працює, аби лиш день до вечора —

Всі: геть їх, вовків у шкурі овець!

П'ятий: Тільки той у нас чести варобить —

Всі: хто дбає про спільний добробут!

Гісля цього 5-хвилинна інформація голови колгоспу чи бригадира про хід збиральної в своєму колгоспі.

Далі хлоп'ята кидають ракету:

Ш—ш—ш—ш—шарх,

ш—ш—ш—ш—шарко.

С—с—с—кокос

Ш—ш—ш—шумить навколо.

Ш—ш—ш—шархає,

ш—ш—ш—шархає,

ш—ш—ш—шархає жнивварка,

в перевесла охопивши поле!

Виступ кінчається частівками. Їх співають під балалайку чи то гармонію.

Частівки:

Урожай зустріли — ось він! —

Гей, у полі гуд який.

Бо у нашому колгоспі

ні, нема прогульників.

— Іде робота, тільки тляньте!

Хліб дорідний косимо.

Ні, немає симулянтів

в нашому колгоспі.

— Ой, працюємо ж ударно,

бо своє ж, а не чуже.

Не загине зерно марно,

зерновловлювачі єсть!

— Є ще голови із вати,

чи в них розум єсть таки? —

що замість заскиртувати

хліб складають... в хрестики.

6 ще в нас такі колгоспи,

не колгоспи, а біда.

Хліб скиртують у покосах,

змолотила щоб вода.

— Де ви, голови із вати

Нам за вас аж соромно!

Вас би, вас заскиртувати

на чотири сторони.

— Ну, хіба ж усім не ясно —

ми не станем на цей шлях!

Хліб зведем увесь учасно,

щоб не гинув на ланах.

— Хліб зведем до скірт колгоспних.

Перші будем в молотбі.

Буде хліба тоді досить

і державі, і собі.

— Гей, відстав позаду хто там?

Темпи, нум, помножимо!

Чесний труд — ясна дорога

до життя заможного.

Перший: Ось він іде більшовицький врожай. Колгоспники, ви маєте слово.

Другий: Всі, як один, у бій вирушай

Третій: Готові зустріти його?

Всі: Готові!

НАШ ВИСТУП У СТЕПУ

ПІД ЧАС ПЕРЕРВИ НА ОБІД

Ще на початку четвертої більшовицької весни ми опрацьовували в загонах нашої культурно-масової роботи в колгоспі. Обов'язки розподілили між окремими ланками й уже чимало зробили.

Брали участь в організації пробного виходу в поле, у виданні щоденних бюлетенів колгоспних бригад і в обслуговуванні обідньої перерви.

Тут ми розповімо, як працювали дві ланки під час перерви на полі. Герша ланка готувала виступ — «з колгоспних ланів» зведення про хід сівки по інших колгоспах. Друга ланка готувала виступ «Подарунки окремим колгоспникам». Обидві ланки разом приготували огляд нашого колгоспу під назвою «Далекоглядна труба».

15 травня з усім виготовленим приладдям, з музикою (балалайками) ми вирушили на степ. За 10 хвилин до початку обідньої перерви ми були вже готові. Залізна рейка, що висіла біля кухні, задзвонила, загула — годинник показав 12 годину. Колгоспники рушили на обід. Піонерською сурмою Івась, найменший із нашої ланки, сповістив про початок виступу. Ми розташувалися на майданчику; коло того місця, де обідають колгоспники. Наш виступ почався колективним вигуком.

Всі разом: Колгоспникам, колгоспникам, ударникам та ударницям, бригадирам, трактористам, усім колективістам, бригадам, що виконали своє завдання — наше палке піонерське вітання.

А далі вже моторним темпом:

1 голос: Слухайте зведення з колгоспних ланів, що їх зібрав наш колектив.

Всі: Рівняймося на кращі колгоспи!

2 голос: Колгосп ім. Косіора виконав пляни сівки на 100%. Засіяно 80 га ярми, городних культур 46 га.

3 голос: Колгосп села Зідьки посадив 400 рям ранньої городниці.

4 голос: Комуна «Надія» виконала плян садіння картоплі.

5 голос: Найкраще працює в районі колгосп ім. Чубаря. Він веде перед у всіх показниках.

6 голос: Пасе задніх, відстає, плентається в хвості колгосп «Перемога».

Зведення про працю окремих колгоспів району та області ми щоразу поновлювали, підбираючи їх з районної та обласної газети.

2 піонери разом: А що робиться в нашому колгоспі?

Хто відстає? На кого рівнятися?

Хто прогублює? Хто б'ється за якість?

Уважно за виступом нашим слідкуйте, висновки потім гуртом обміркуйте.

Далекоглядна труба.

2 голос: Товариші колгоспники, зараз ми вам покажемо роботу нашого колгоспу, що її нам видно в далекоглядну трубу, яку зробили наші піонери.

(Далекоглядну трубу можна зробити зі старих газет, намотавши їх на палицю, завдовжки метрів 2, так, щоб вона нагадувала гармату).

1 голос (звертаючись до всіх присутніх). Товариші, давайте мені запитання, і ви оціните якість нашого апарату.

2 голос: А подивись-но, як у нас справа з угноєнням ланів.

1-й: Зараз скажу (дивиться в трубу). Зовсім погано. Цього року надто мало гною вивезено на ділянку. А ось тут сидить відповідальний за це — т. Урбанський. Запитайте його про це.

4-й: Хто найтірше доглядає колгоспних коней, кажучи — «навіщо тепер коні, сам трактор упорається»?

1-й: Це колгоспник Коваль. Правда?

Всі: Правда!

5-й: Та неже все видно? А чому можна мені глянути в цю трубу?

1-й: Скільки хочеш. Підходь. Що ти там бачиш?

5-й: Нічо-о-го. Якесь порожнє місце.

1-й: Оце ж порожнє місце замість пляну бойової просапної роботи, уклала управа нашого колгоспу.

Всі: От здорово.

1-й: А подивись-но ще. Що тепер?

5-й: Ось, я бачу ніс.

1-й: Чи не пізнаєш, чий це ніс?

2-й: (вдивляється): зараз, зараз, почекай. Це ніс бригадира нашого колгоспу Кузьми Івановича, а на носі на-

писано, що його бригада плентається позаду всього колгоспу.

1-й: А тепер що ти бачиш?

2-й: Нічого не розберу.

1-й: Так само нічого не можна розібрати в обліку роботи, що його веде т. Цига в колгоспній конторі. Це фотографія з натури.

Голоси: Правильно. Він моєму батькові всі трудодні переплутав. Він не обліковує, а плутає.

3-й: А можна мені глянути?

1-й: Іди дивись.

3-й: Хтось спить. А хто—не доберу.

1-й: Дай я гляну. Це колгоспник Іван Семенович Гречка, що, вступивши до колгоспу, ледарює, а не працює.

Всі: Привіт кращим ударникам!

2-й: Тепер знайди найкращого колгоспника і найкращого тракториста.

1-й: Кращий колгоспник — це Савченко Терентій. А ось тут праворуч сидить і наш тракторист, що його трактор не знав жодного простоя. Це—Вавилов Кузьма.

Всі: Гравда. Привіт кращим ударникам!

2-й: Слухай, чи не можна б зробити такого апарату, щоб він допоміг викрити всіх шкідників та знищити їх.

1-й: Який ти несвідомий. Такий апарат у нас є, і одним із його завдань — це й буде те, що ти запитав. Цей апарат звється Політвідділ МТС.

(Невеличка павза. Забираємо трубу).

1-й: А тепер ми проспіваємо частівки. Балалайки, грай.

Частівка.

Не прогавили весною,
поладнали реманент.

Куркулів ворожу клясу.

колективом знищим вщент.

у колгоспі головою старий наймит
Колобок,

тому весело, бадьоро стоїть валка
сівалок.

Ледарі Павло Пузатий, Клим, Кирило та Панас.

Це вони зривають пляна, це вони
шлямують нас.

Пояснити не зуміли директиви
Сталіна

і тому в бригаді третій от така
прогалина.

А* на зборах всі селяни загукали
в один раз.

преміємо Олену, вона вдарила
у нас.

В колективі краще жити, легше
працювати.

Знеосібку по бригадах слід ліквідувати.

Гей, колгоспнику-ударник, на залізного коня,

в бій, щоб виконати вчасно політичне завдання.

Якщо ви схочите використати наш оцей досвід, то можете навіть і ці частівки проспівати, туди треба підставляти прізвища людей зі свого колгоспу, але подбайте, щоб якось доладу виходило. А матеріял для цього збирайте заздалегідь.

Далі виступає друга ланка

«Подарунки».

1-й: На кінець нашого сьогоднішнього виступу дозвольте передати окремим колгоспникам подарунки від нашого піонерського загону. От перший подарунок кінничому Грицькові Власовцеві — ціла цеберка з грязюкою, що залишається на конях після того, як він їх почистить.

2-й: Подарунок другий — Миколі Демченкові, нашому табельникові. Йому ми даруємо окуляри, щоб він краще придивлявся до обліку трудоднів, що він його так здорово заллутав.

3-й: Подарунок третій — Степанові Андрійовичу Самохвалову. Йому ми даруємо книжечку про шкоду від алкоголю. Хай прочитає і буде хоч трохи менше пити горілку, йдучи на роботу.

4-й: Ударниці-бригадирці Мотрі Степановій за добру роботу даруємо від піонерів червону хустку.

Всі: Стати в шереду ударників кращих. наших батьків закликаємо.
Виступ сьогоднішній ланок
зараз на цьому кінчаємо.

Про наші досягнення,
вдарництво в школі —
за партою, у навчанні
розповімо вам загonom нашим
тут же за два дні.

Час не жде. Обід кінчаєм,
до роботи всі мерщій.
Геть прогули, геть простої,
геть з колгоспу ледарів.

Щоб міцніти нам з року в рік,
темпи і якість підносимо.
Дбаймо, щоб колгосп «Вільшовик»
став більшовицьким колгоспом.

на пасовиськах

Коли ми були минулого року в піонерському таборі, то взялися до роботи з піонерами села. Для цього ми використовували ряд форм. Одна із форм, яка найкраще допомогла нам наблизитись до піонерів села, це робота безпосередньо на пасовиськах. Цю роботу як раз доручили нашій ланці.

Разом з вожатим ми накреслили план роботи, обрали місце, де найбільше збираються сільські хлоп'ята і, добре приготувавшись, вирушили на луки.

Прийшли ми до гурту, де сиділо троє хлопців і двоє дівчат. Хлопці грали в карти, а дівчата вишивали сорочки. Поблизу ходила скотина.

Побачивши нас, всі припинили свою роботу і недозвірливо поглядали на нас. Двоє з хлопців одразу пішли заганяти корів.

За кілька хвилин ми довідалися, що це діти колгоспників, що пасуть свою худобу. Цілий день вони проводять у полі. Про це нам розказав отой третій хлопець, що залишився.

Невдовзі повернулися і решта — двоє хлопців, за певний час походили ще багато дітей. Починаємо з ним розмову і довідуємось, що частина з них учиться у Вельбівській школі. Серед них є й піонери, але загін майже не працює, влітку ще жодного разу не збирали його.

Спочатку нам було дуже важко розмовляти з ними. Вони якось недовірливо до нас ставилися і дуже неохоче відповідали. Але коли одна з дівчат спитала нас, хто ми такі, а ми їм відповіли, розказали про завдання нашого табору і хто в таборі живе, то діти сильно зацікавилися

і просто засипали нас запитаннями.

Коли ми отак розбалакалися з ними, то встановилися вже певні приятельські взаємини. Один із наших піонерів передав їм кілька ігор і допоміг розібратися в правилах гри. Ці гри ми залишили на відповідальність ланкового, якого тут же обрали. Після цього, довір'я до нас було вже закріплено і ми умовилися про годину зустрічі на другий день.

Другого дня число присутніх майже подвоїлося. Ми принесли з собою газети й журнали, провели колективне читання. Особливо їм подобалося одне художнє оповідання, яке майстерно прочитала одна із наших піонерок — Майка. Двоє з нас отак читали, а решта з наших піонерів у цей час доглядали худобу.

З кожною черговою вилазкою кількість дітей, що приходили на пасовисько, збільшувалась.

Ми провели з ними таку роботу: піонерів, які там були, розбили на ланки, кожна ланка обрала собі ланкового, і до кожної ланки ми прикріпили одного піонера з наших.

Організували там пересувну бібліотечку, разом з пересувним наметом, який переходив з одного пасовиська на друге. Провели з ними ряд політрозмов. Ці розмови провадили наші педагоги й вожаті з табору. Розмови — здебільшого з питань поточної політики. Випустили там кілька польових стінгібок.

На пасовисько виходили з патефоном. Діти слухали музику, захоплювалися нею і нам почастило потім розучити кілька масових пісень. Крім того, організували з хлоп'ятами шумову оркестру з таких інструментів: балалайка, бубон і кілька цу-

дочок, які дуже майстерно робили са-
мі хлоп'ята.

Ми кілька разів приводили на па-
совисько агронома, який провадив
там розмову про те, де, як і коли
найкраще пасти корів, який корм
потрібен, щоб збільшити удойність
корови.

Провели розмови про догляд худо-
би, організували конкурси на чистішу
корову.

Перед збиральною кампанією про-
вели з пастушками карнавал. При-
крамали корів і на рогах їм привіси-
ли гасла про те, щоб вчасно всі ви-
ходили в поле, щоб не допускали
втрат зерна тощо.

Цей карнавал справив величезне
вражіння на селі. Кожен з них запа-
м'ятав день початку збиральної кам-
панії, бо на багатьох коровах висіли
плякати, де великими літерами було
написано: «Пам'ятайте, 15-го почи-
наємо збирати врожай».

Дуже цікаво пройшло в нас спіль-
не вогнище, на яке зібралися всі

хлоп'ята, з якими ми працювали.
Після цього вогнища до нашого табо-
ру вже охоче й дуже часто приходили
сільські піонери, знайомилися з робо-
тою нашого табору.

Коли наша зміна виїздила з табору
то для другої зміни ми залишили де-
тальний план роботи, і вони далі про-
довжували те, що ми почали.

Хлоп'ята сільські подарували нам
на пам'ять набір дудочок з написами,
які випалили дуже гарно: «На спотад
про роботу на пасовиськах».

Ми потім листувалися з окремими
сільськими піонерами — головня з ти-
ми, які відповідали тоді при нас за
окремі ділянки роботи.

Головна хіба нашої роботи поля-
гала в тому, що ми мало притягли
сільських дівчат. Наша ланка скла-
далася переважно з хлопців і сіль-
ські дівчата нас якось соромились.

Цього року, виїжджаючи до табо-
ру, ми думаємо ще енергійніше прова-
дити цю цікаву й громадсько-цінну
роботу з дітьми села.

В Е Б

Наші підшефні Задоволені

Харківська 15 ФЗД ім. Петровсько-
го добре допомагає селу.

Вона шефствує над школою села
Бригадирівки, Балаклійського р-ну.

Одного разу — це було ще ранньої
весни — до Бригадирівки поїхав учи-
тель. Він відвідав колгосп, школу й
ясла. У яслах побачив, що дітям не-
має чим гратися: в дітей саморобні
іграшки з газетного паперу. Немає
маленьких стільців та столів. Малеча
сидить за високими столами, їхні об-
личчя впираються в край столу.

Учитель розповів про це й на пед-
колективі й на зборах загонім. І вирі-
шили піонери: перебудувати на дея-
кий час роботу двох шкільних майсте-
рень так, щоб допомогти яслам і по-
єднати це з виробничим навчанням.

Теслярна й слюсарна майстерні на
ходу перебудували свою роботу. Тес-
лярна почала виробляти маленькі сті-
льці, носилки, меблі для ясел, різні
дерев'яні іграшки тощо. У слюсарній
майстерні учні старших груп виготов-
лювали граблі та лопатки для кол-
госпних парників.

Потарунки сільським хлоп'ятам

У Харк. 53 школі
штаб переглядає
книжки, зібрані для
с е л

Не відставали й молодші групи: вони почали зносити до школи свої старі іграшки. А таких іграшок було багато: кубики з дерева (з них можна будувати різні фігури), тварини з гутонерчі та гуми — зоологічний садок. Зібрали 80 іграшок.

І коли це все привезли на село — радості селянських хлоп'ят не було краю. Діти посідали на своїх маленьких стільцях і їх важко було зняти звідти — так зручно було сидіти.

Як додаток — учні міської школи збагатили ясла посудом — чашками, блюдечками.

При сільській школі вже кілька років є досвідна пришкольна ділянка. Цього року вирішили поширити площу цієї ділянки. Мобілізували всі свої внутрішні ресурси — а все ж таки на поширення площі посівматеріалу не вистачало. І тут прийшли на допомогу піонери та школярі харківської 15 ФЗД.

Треба сказати, що шкільна стінгазета відіграла й відіграє зараз велику роль у повсякденній допомозі селу.

Екстренні бюлетені газети, як метелики, розповсюджувалися в школі. Спочатку газета вмістила групові зобов'язання. День-у-день, в номерах в номер ці зобов'язання газета перевіря-

ла, відзначала кращі групи, підтягала відсталих, допомагала їм стати на рівень кращих.

Теслярний майстерні не вистачає силовини — дерева на стільці й столики. Редколегія пропонує: відатися до шефа (база прикріплена до фабрики «Кофок»). Школа знаходить тут потрібну сировину і цвяхи. А втім шукаючи цвяхи, не обминають і свої власні квартири. У сараях, на горіщах знаходять старі скрині, звідти витягають обценьками цвяхи. Взагалі в хаті завжди ж можна відшукати зайві цвяхи, які так потрібні на селі.

Цвяхів назбирали кілька скриньок.

На спеціальній дошці обліку в 15 ФЗД яскраво відображується перебіг соцізмагання поміж окремими групами та ланками на кращу допомогу селу.

Розвідувачі донесли, що в Бригадирівській школі немає бібліотеки. Є тільки застарілі книжки. Не вистачає навчального приладдя: зошитів, олівців та пер. Штаб культпоходу негайно влаштував по групах зібрання.

За кілька днів на дошці обліку з'явилися нові повідомлення — хто скільки приніс книжок, пер, олівців — якої якості книжки, відомості про ударну роботу окремих ланок.

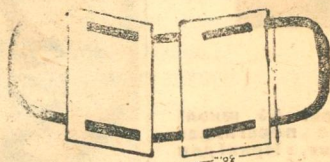
Як збирати гербарій

Перше, що потрібно для кожного дослідника чи юната, який має збирати та гербарувати рослини, — **ботанізерка**. Це — овальна, довгаста коробочка з дверцями, що відчиняються, та з ремінцем, щоб коробку можна було носити через плече.

Ботанізерку можна купити готову, але кожен може легко й сам її виготовити.

Як самому зробити ботанізерку? Дістаньте звичайну коробку з-під миль. Правда, вона буде не овальна, а кругла і через це її трохи незручно буде носити через плече, але це справи не пошкодить.

У боці коробки треба вирізати дверцята (спочатку треба викреслити на коробці прямокутник і вирізати дірку, це й буде отвір для дверцят). Після цього виріжте з бляхи трохи більший прямокутник і приладняйте його до коробки на завісках, зробіть зашпінку. Оце й будуть дверцята. На боках коробки треба прилітувати дві скоби, щоб до них можна було при-

Мал. 2. Тека

в'язати ремінця. Коробку офарбуйте зеленою емалевою фарбою. От ботанізерка вже й готова (мал. 1).

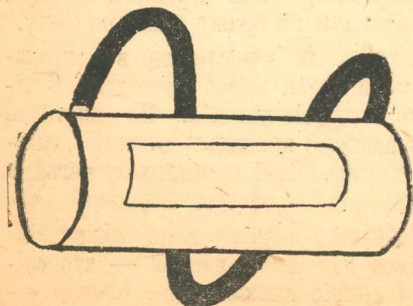
Ще кращий спосіб збирати рослини в спеціальні теки (мал. 2).

Візьміть дві товсті планки картопу — 30 см завширшки і 45 см завдовжки — і пронижіть їх мотузком. Між картоном кладіть аркуші паперу. Зібрані рослини кладуть між аркушами й теку міцно зв'язують. Зручність цього способу полягає в тому, що свіжі рослини найкраще розправляються на папері. Отже, вони краще потім засушуються. Крім того, зібрані рослини можуть бути в теці 2-3 дні і їм нічого не станеться, в той час, як у ботанізерці за такий час вони загинуть.

Другий потрібний прилад є маленька лопаточка або ніж. Лопаточку дуже легко зробити самому. Вона має бути легка, зручна для роботи, з коротким держачком, щоб її зручніше було носити.

Для сушіння рослин після екскурсії потрібен прес. Куповані преси зроблено так: всі дерев'яні або залізні рамки, обтягнені сіткою. Між ці рамки кладуть впереміж із папером зібрані рослини й висушують. (мал. 3.)

Прес дуже легко можна зробити са-

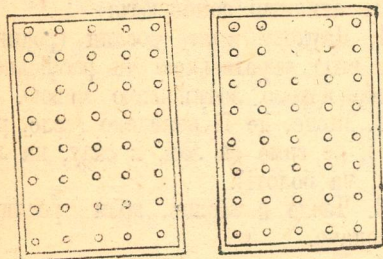
Мал. 1. Ботанізерка

мим і в гуртку. Для цього треба зробити рамки 30x45 см і обтягти їх залізною сіткою.

Можна ще взяти відповідного розміру дві стінки від фойєрної скрині, міцно з'єднати кути рамки, в стінах попрогвинчувати дірки. В гіршому випадку можна взяти просто дві дощечки.

Треба, щоб гурток подбав також про лупу. Якщо в школі чи гуртку є куповані лупи — це добре. Якщо немає, подбайте виготовити їх. Для цього треба взяти побільшувальне скло і вставити його в оправу. Оправу легко зробити з дроту чи фойєри (мал. 4).

Щоб зробити оправу з дроту, треба сплести дві дрітчини і на деякому віддаленні залишити виступи, як це показано на малюнку. Отаким дротом

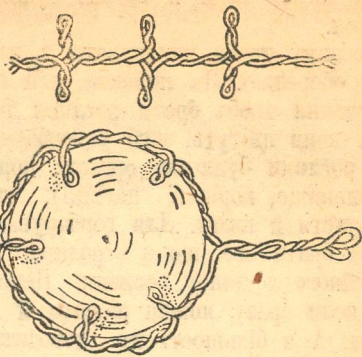
Мал. 3. Рамки

обтягують скло і з цих же дрітин скручують держак.

Для оправи з фойєри вирізують дві дощечки з держакон і прорізом для скла. Між дощечками вставляють скло і краї дощечок склеюють (мал. 5).. Лупи звязки згодяться, особливо, коли доведеться в екскурсії визначити рослину.

Пінцети також легко виготовити в гуртку. Для цього треба з товстої бляхи чи мюсяжу вирізати смужку з двома вузькими кінцями. Зігніть смужку надвоє — і матимете пінцет (мал. 6).

Заздалегідь до екскурсії треба заготовити папір, що ним треба перекладати рослини під час сушіння. Краще

Мал. 4. Лупа з дрітаною оправою

для цього вживати білий промокательний папір, але можна й звичайний обгортковий, навіть газети.

Не погано буде, коли заздалегідь кожен член гуртка виготовить для себе етикетки для нумерування. Робити це дуже просто. Беруть аркуш паперу, бажано міцного, й ріжуть на стрічки завширшки 1-1,5 см. Стрічки потім розрізають на прямокутники або ромбики розміром 1 x 1 або 1,5 x 1,5 см. Кожну таку етикетку треба проколоти голкою чи дрітиком, залишаючи при етикетці стільки нитки чи дроту, щоб її можна було прив'язати до рослини.

Викопавши рослину, зразу ж до неї треба прив'язати етикетку, на етикетці написати черговий номер. У записній польовій книжці записувати все, що треба для характеристики викопаної рослини.

Рослини треба викопувати опішдні, коли вони трохи прив'язані. Сирі пасмурної погоди не слід йти в екскурсію, бо тоді зібрані рослини мати-

Мал. 5. Лупа з фойєрною оправою

муть багато води й погано сушити-муться.

Рослину треба викопувати з коренем, обережно. Як правило, для гербарування треба брати рослини тоді, коли вони цвітуть, щоб у гербарованої рослини були всі органи: корінь (корневище, коріневі пагінці), стебло, листя й квіти. Для гербарування треба брати все, що є особливого й відмінного в даної рослини. Непогано, коли зразу можна зібрати й насіння. А в більшості це доводиться робити згодом.

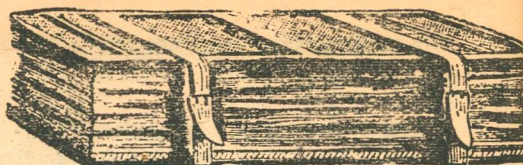

Мал. 6. Пінцет

Повернувшись із екскурсії, зібраний матеріал треба, не відкладаючи, покласти під прес. Для цього треба взяти одну дощечку преса, покласти на ній 2-3 аркуші паперу, а на нього — одну рослину. Закривши першу рослину одним - двома аркушами, кладуть другу рослину і так до кінця. Останню рослину треба накрити кількома аркушами паперу, зверху покласти другу дощечку преса і міцно прес стягти. Якщо для сушіння беруть м'ясисті рослини, то перед тим, як класти під прес, їх треба на хвилину вмочити в окріп, інакше вони при засушуванні почорніють (мал. 7).

Стягнений прес треба покласти на сонці, а сирої погоди в сухому (теплому) місці в хаті. Можна ще просто рослини поперекидати папером між двома дошками й на верхню покласти гніт-камінь або що.

На другий — третій день прес треба розв'язати й рослини перекидати, переминаючи папір на сухий. Аркуші, що до них приклеєно рослину, треба ретельно розправити, надаючи їм натурального вигляду. Перекладені рослини треба туго зв'язати і прес поставити для дальшого просушуван-

Мал. 7. Прес

ня. Узятий із пресу папір треба висушити й вживати наступного разу. За 3—4 дні рослини знову треба перекидати і так аж до того часу, поки вони зовсім висохнуть.

Якщо рослина відома, зразу ж треба для неї виготовити етикетку. Якщо ні — записати на етикетці лише місце, де саме викопано рослину.

Готові сухі рослини треба розложити по гербарних аркушах паперу.

Висушені рослиникладаються в середину аркуша і туди ж кладеться етикетка.

На етикетці записують:

1. Наукову назву рослин (родина, рід, вид) українською чи російською і обов'язково латинською мовою.

2. Місце, де її знайдено (село, район), де саме (в лісі, в саду, на луках, на болоті).

3. Число й місяць, коли рослину викопано.

4. Хто викопав рослину.

Наклеювання рослин на гербарні аркуші краще робити за допомогою вузьких паперових стрічков, що їх намазують клеєм, а тоді приліплюють галузки рослини.

На верхньому листку гербарного аркушу, узвизу, з лівого боку, треба написати назву рослини.

Пачки гербарію треба час-од-часу переглядати, просушувати й присипати нафталіном або класти кусочки камфари. Погано доглянутий гербарій може взятись цвілью, в ньому можуть завестися шкідники тощо і через недогляд марно пропаде вся праця.

По пораді в справі збирання й зберігання гербарію звертайтесь до Центральної дитячої технічної с/г станції — Харків, вул. Сєрєдлова, 7.

НА ДОСВІДНІЙ

ДІЛЯНЦІ

Розпочату досвідну роботу на всіх ділянках треба доводити до кінця **того самого дня**, бо з різних причин може бути перерва в роботі, а це також вплине на досвід.

Облік робіт та кількість витраченої на досвід робітної сили можна провадити за такою схемою:

- 1) Місяць, число. 2) Назва роботи.
- 3) Скільки витрачено годин. 4) Яку площу оброблено. 5) Спостереження під час роботи.

ЯК ДОГЛЯДАТИ ПОСІВ.

Коли почне сходити, треба міжряддя прокультивувати; коли на рослинах з'являться 2—4 справжні листочки — прорвати, міжряддя сплутати, вишолопивши бур'яни. Після проривки треба ще один-два рази прокультивувати, щоб знищити бур'яни.

ЯК ДОГЛЯДАТИ ГОРОД.

На поливаному городі добре ростуть бур'яни, які висушують ґрунт, глущать культурні рослини. Тому грядки городу прополоють і держать у чистоті. Полоти треба 3-4-5 разів на літо, як тільки виросте бур'ян.

Ґрунт скоро твердіє, а через це припиняється доступ повітря до коріння. Грядки треба розпушити на глибину до 4 см., роблять це сапкою або пропашником.

Щоб рослина міцніше трималась у ґрунті й допоміжні коріння краще розвивались, треба робити окучування. Цю роботу виконують сапками або окучниками.

Городні рослини мають безліч шкідників: блошки, білан, совка. Загаломно

вживана отрута проти цих шкідників—**паризька зелень**.

Препарат готують так: беруть 12 літрів води на 12—16 грамів зелені, додають 24—32 грами вальна і це все змішують. Такий розчин вживають для оббризування. Блошкиць вилловлюють клеєвими папірцями та оббризкують тютюневим екстрактом.

ЯК ДОГЛЯДАТИ САД.

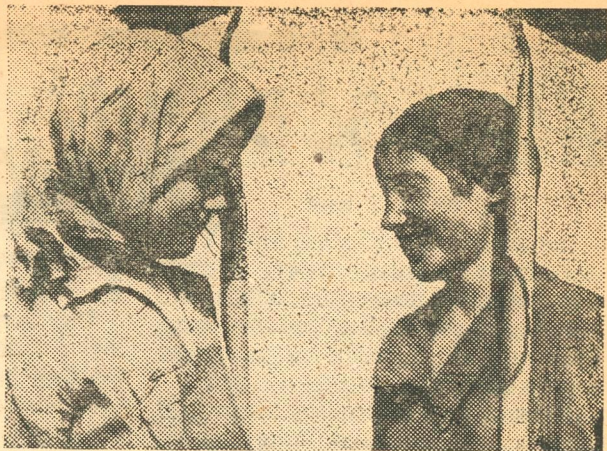
Ґрунт у саді треба держати в обробленому стані, подібно до чорного пару. Корінь від дорослих дерев розгалужується далеко — на всю територію саду, отже, розпушування треба робити на всій площі.

Протягом літа поверхню саду розпушують сапками, культиваторами 4-5 разів, на глибину до 4 см. Таке розпушування сприяє зберіганню ґрунтової вологи, краще після цього проходить повітря до коріння, гине бур'ян, шкідники.

Поливанням саду доповнюємо нестачу вологи в ґрунті. Поливати треба не часто, але добре, щоб змочити ґрунт до 1,5 м.—захопити й дрібні галузки коріння.

Перший раз поливають рано на весні перед цвітінням дерев; через місяць поливають удруге, а серед літа третій раз. Коли сухо то поливають і після зняття врожаю.

З початку весни в саді пробуджуються різні шкідники, а найбільше — яблунева міль та білан жилкуватий. Гусінь цього шкідника зовсім знищує листя дерев. Щоб захистити дерево, оббризкують його паризькою зеленню.

Комуна ім. Благоева на
Полтавщині

Препарат готують так: на 12 літрів води кладуть 13—17 грамів паризької зелені і додають 25—30 грамів вапна. Перший раз оббризкують, коли розправиться листя, а вдруге — після цвітіння. Але після дощу треба ще раз обризнати.

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Проводячи досвід, треба налагодити запис головніших спостережень за ростом рослини.

Досвідники в кожній бригаді повинні мати для всіх своїх записів окремі робітні зшитки, де записувати всі загальні відомості, потрібні для досвідного поля, а в другій частині всі спостереження та облік урожаю. Ні в якому разі не записувати на окремих клаптику паперу. Записувати обов'язково тоді, коли робота чи спостереження відбувається.

Спостереження для зручності можна розбити на 2 розділи:

1) Спостереження над ростом рослини до цвітіння:

1. Через скільки часу рослина зійшла, 2. яка була висхожість (висхожість вся відразу або повільна висхожість), 3. Проростання рослини за де-

кадами, 4. Коли з'явилися бур'яни і які, як боролися з ними, 5. Які були шкідники, як боролися з ними.

2) Спостереження після цвітіння:

1. Одноразовий цвіт чи рясний, хвороба цвіту та причини, 2. Вистигання насіння (час: чи все разом, чи поступово), 3. Збирання врожаю (час, знаряддя), 4. Облік урожаю та якою методом, 5. Оцінка продукту, 6. Вибір експонатів на виставку та колекцію, 7. Порівнювання врожаю досвідного поля з колгоспним та індивідуальним, 8. Популяризація досвіду (на зборах у школі, в колгоспі, через пресу).

Гербарій треба збирати на всіх стадіях розвитку, але з увагою, добре ознайомившись з технікою гербарування.

ЯК ЗБИРАТИ й ОБЛІКУВАТИ ВРОЖАЙ

Ділянку треба викосити, пов'язати снопи, перелічити їх і залишити на ділянці, щоб просохли. Потім обережно переносити на тік і там змолотити з кожної ділянки окремо.

Перед молотьбою весь урожай у снопах з кожної ділянки важать.

Помолотивши вдруге, важать тільки зерно, а про вагу соломки та половки дізнаються з різниці.

Буряк обліковують так: виконують з усієї ділянки, складають на деякий час укупі, а після зважують. Вагу записують. Треба, щоб буряки були зібрані на всіх ділянках одночасно, тобто в одиндень; коли є перерва, записати на якій ділянці зібрано раніше, на якій пізніше. Потім перераховують урожай на 1 га.

Урожай картоплі в основному обліковують так само, як і буряка, тобто вираховують скільки всіх купів на дослідній ділянці, відносять усю картоплю, важать, перераховуючи урожай з ділянки в 1 га.

В. НЕХОДА

табір кличе

ПІОНЕРСЬКА ПІСНЯ

1.

Обернулась вже земля навколо
і зоря на сході зайнялась.
Залишайся, люба наша школо,
табір кличе, вабить нас!

Приспів:

Розпростовуйсь кожен м'яз,
Вище голова!
Табір кличе, вабить нас,
Раз-два-раз.

2.

Ми до тебе, табір, по здоров'я,
Здрастуй, сонце, приятелю наш!
На, візьми, гартуй нас: оздо-
ровлюй,
м'язи й нерви нам наснаж.
(Приспів)

3.

Ні, батьки не дарма наші б'ю-
ться, —
Тільки й ми ж вдалися у бать-
ків!

ЯК РОБИТИ ВИСНОВКИ З ДОСВІДУ

Всі обчислення треба уважно пере-
віряти кілька разів, зважувати всі
чинники, що впливали на врожайність
у даній місцевості.

Треба також ознайомитись із досяг-
ненням найближчої дослідної станції
й перевірити з їхніми даними.

Остаточно закінчений досвід треба
негайно популяризувати серед колго-
спів, щоб широко перенести його в
життя: через свої звіти, лекції, запро-
шуючи колгоспників на екскурсії до
свого дослідного поля.

Віє вітер, вітер революцій
із усіх материків. (Приспів).

4.

Знаєм — битися доведеться
знову,
щоб ніколи не було вже війн.
Ми завжди, завжди напоготові
край обороняти свій! (Приспів).

5.

Пильне око, піонерська сприт-
ність —
не заблудим, всюди ідучи.
Нумо, ворог, нумо, лише вит-
кнись,

Розпізнаєм і вночі! (Приспів).

6.

Ми до тебе, табір, по здоров'я,
Здрастуй, сонце, приятелю
наш!
На візьми, гартуй нас, оздоров-
люй,
м'язи й нерви нам наснаж.
(Приспів).

(Ноти до цієї пісні див. на стор. 30)

СЛОВА
ІВ. НЕХОДИ

ТАБІР

Ходю.

Голоси

О - бер - ну - лась

ф.п.

Вже зем-ля нав-ко-ло і зо-ря на

схо-ді зай-ня-лась. За-ли-шай-ся

КЛИЧЕ

МУЗИКА
Б. КОЖЕВНІКОВА

лю-ба на-ша шко-ло, та-бір кли че, ва-бить нас.

The first system of the musical score for 'КЛИЧЕ'. It features a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in bass clef. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. The lyrics are 'лю-ба на-ша шко-ло, та-бір кли че, ва-бить нас.' The piano part includes a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand.

Приєпів. Рішуче.

Роз-про-стовуйсь ко-жен м'яз, ви-ще го-ло-ва!

The second system of the musical score, marked 'Приєпів. Рішуче.' (Chorus. Decisively). The lyrics are 'Роз-про-стовуйсь ко-жен м'яз, ви-ще го-ло-ва!'. The musical notation continues with the vocal and piano parts. The piano part has a dynamic marking 'f' (forte) at the beginning.

Та-бір кли че, ва-бить нас. Раз-два! Раз-два!

The third system of the musical score. The lyrics are 'Та-бір кли че, ва-бить нас. Раз-два! Раз-два!'. The musical notation continues with the vocal and piano parts. The piano part has a dynamic marking 'ff' (fortissimo) at the end.

В е с е л а П О Л І Т інформація

Піонерська організація починає літню роботу. У поле, в ліс, на майданчики, в табори виходять ланки й загони. Організуючи роботу на повітрі, треба подбати про те, щоб піонерські загони не відірвалися від поточного політичного життя СРСР і за кордоном.

Але політінформацію треба організувати живо й цікаво, без нудоти, без доповідей. Організувати політінформацію треба так, щоб цікаво було й тим, хто розказує, і ще більше тим, хто слухає. Подаємо окремі форми, які слід використати для політінформації влітку.

ПОЛІТХВИЛИНКА

У поході, а також на майданчику і в таборі можна організувати політхвилинку. Це треба зробити так: рада загону доручає певній ланці підготувати інформацію про події в якійсь країні. Наприклад, події в Китаї, Німеччині тощо. Ланка підшукує по газетах та журналах відповідний матеріал, погоджує його з вожатим, розподіляє ролі. Після ранішньої насаги можна провести політхвилинку. От зразок:

Починає **ланковий**: Алло! Алло! Алло! Слухайте! Слухайте! Слухайте! Передаємо телеграму з Гамбургу.

Піонер: Вчора ввечері в Гамбурзі фашисти розбили клуб радянських працівників.

Другий піонер: 5 травня заарештовано 3 комуністів, які розповсюджували нелегальну газету «Роте-фане».

Далі подається ще кілька телеграм і зазначається газети, де докладніше можна прочитати про ці події.

ХТО ШВИДШЕ

Під час екскурсії можна організувати політгру «Хто швидше». Заздалегідь на папері, картоні або фанері великими літерами пишуть якесь гасло. Наприклад: — Допоможімо пролетарським дітям закордону, що гинуть від голоду, визиску й злиднів!

Таких гасел тотують не менше, як двох. Потім їх розрізують так, щоб на кожному шматку гасла було слово. Грають дві ланки. Вони вишиковуються від фізкультурного майданчика на віддалі 20 кроків. На майданчику крейдою розмічено масце для гасла. Шматки гасла перемішують, кладуть на окресленому місці. За сигналом вожатого один з піонерів кожної ланки біжить на майданчик і, вишукуючи перше слово, кладе його на рис. Як тільки він повертається назад, біжить другий піонер. Ланку, що швидше складе гасло, — преміюють, а та, що відстала, мусить розказати про якусь політичну подію.

МАПА

У читальні майданчику, табору можна організувати роботу навколо мапи. Звичайну мапу Європи наклеюють на фанеру. Біля окремих країн забивають цвяхи. Заздалегідь готують кілька дерев'яних кілець. Ланки шикуються на віддалі кількох метрів і за чергою накидають кільце на гвіздок. Той, що накинув кільце, повинен розказати про якусь подію в тій країні, куди він накинув кільце. Якщо не розкаже він, розказує хтось інший з ланки. Ланка, що більше за всіх накинула кілець і відповіла на запитання одержує якусь премію.

Літні гри з м'ячем

1. БЕРЕЖИСЬ ПОЛОНУ.

На коротких кінцях прямокутника (завдовжки 15-20 метрів) відзначають місця двох таборів. Простір між ними звється полем. Посередині кожного табору відзначають ще невеликий рис — лінії полону.

Гравці поділяються на дві групи з ватажком у кожній і стають на лініях своїх таборів. Ватажки розподіляють між гравцями чергу — кому після кого бити, а потім кидають жеребок між собою — якій групі починати.

Гравець тої групи, яка повинна починати, бере звичайний маленький м'яч і кидає його на праців «ворожого» табору, намагаючись влучити в кого-небудь. Якщо влучив, то той гравець, в якого влучили стає полоненим і повинен іти в табір супротивників і стати на лінії полону. А коли гравець не влучив, то сам іде в число полонених ворожого табору. Далі м'яч кидає гравець другого табору. При чому він може кидати не тільки на супротивників, але й в свого гравця, який стоїть на лінії полону. Коли він влучить в свого гравця, то той вважається вільний і біжить до свого табору. Але в нього в цей час можуть влучити м'ячем гравці ворожого табору. Тоді він знову стає полоненим.

Кидання на полоненого (не враховується), і ця ж таки група має право знову кидати на супротивника.

Кожен гравець, якого торкнеться кинений м'яч, вважається полоненим. Значить, гравці не можуть відбіжати м'яч, що летить. Це право має тільки один ватажок. Він може безборонно відбивати м'яч і виходити в поле. А решта гравців у поле виходити не можуть.

Коли кидає м'яча ватажок і не влучить, то він сам у полон не йде, а віддає за себе або двох полонених, або двох гравців своєї групи.

Ватажок має право ловити з льоту м'яч. Коли він його так уймає, то значить його група виграла гру. А взагалі гра кінчається тоді, коли всі гравці однієї партії — полонені.

2. БОМБА

Майданчик перетворюють на дві рівні половини мотузом, що натягнутий вище за зріст людини. Мотузок можна прикреслити прапорцями або щось. Гравці поділяються на дві рівні групи і стають по обидві сторони мотузка.

Один з гравців кидає м'яч великого розміру (типу футбольного). Цей м'яч має назву «бомба». Супротивники повинні виймати цей м'яч з льоту й перекинути його назад через мотузок.

Якщо м'яч з льоту не виймали, то група, яка кинула, дістає одно очко. Коли м'яч ударився об землю кілька разів, то група, що кинула, дістає стільки очків, скільки разів м'яч ударився об землю. Коли супротивники не виймають м'яча зовсім і він покотиться, то за це вони втрачають 5 очків.

Коли тільки виймали м'яч так чи так, зразу ж кидають на протилежний бік через мотузок. Гра триває доти, доки одна з груп не програє певного, зазрані визначеного числа очків (від 30 до 50).

Коли м'яч пройшов під мотушком, то його вважають за програний і кидати вже починає друга група.

Той гравець, що виймає або піднімає м'яч, мусить сам кидати його на протилежний бік і аж ніяк не має права передавати його партнерові.

3. ФОРТЕЦЯ

Місцем для гри служать рівний майданчик. Число гравців — від 15 до 25 чоловіка. Вони стають у коло, держачись за руки. Один із них, за жеребком, грає, як оборонець фортеці. Він стоє посередині кола, влаштовує там фортецю, яка складається з трьох пальців, кожна завдовжки щось із 2 метри. Пальці ці зв'язуються на зразок піраміди і згори на них кладуть м'яч типу футбольного.

Гравці мають другий м'яч, який б'ють ногами з таким розрахунком, щоб він влучив у фортецю й зруйнував її. Завдання оборонця — охоронити фортецю.

Грат, якому пощастить ударом м'яча звалити фортецю, міняється місцем з оборонцем.

Правила гри такі:

1. Оборонець починає гру тим, що кидає м'яч від фортеці в бік гравців.

2. М'яч слід бити тільки відомом нога, а ніяк не піском. Якщо м'яч оборонець виблиз із круга, то його приносить і б'є ногою той, з правого боку якого м'яч пролетів.

3. Тим, що нападають, не можна бити м'яч рукою, а оборонцеві це дозволяється. Якщо оборонець сам звалить фортецю, то він втрачає право на її захист і приєднується до тих, що нападають, а вони обирають нового оборонця.

Примітка: Можливий і такий варіант гри, коли м'яч кидають руками, а не б'ють ногами. В такому випадку накреслюють коло радіусом 10—15 кроків, залежно від числа учасників, і ті, що нападають, розташовуються на лінії кола і не мають права переходити за нього.

4. РОЗЗЯВА

Гравці стають у коло й кидають м'яч, назвавши на ім'я того гравця, якому вони цей м'яч кидають.

Викликаний повинен ухититися м'яча й перекинути його іншому, так само назвавши його. Якщо викликаний м'яча не впіймає, він виходить з кола, а м'яч кидає той гравець, який стояв у нього з правого боку. Гра триває доти, доки всі не вийдуть з кола.

5. БОРОТЬБА-ЗА М'ЯЧ

Гравці поділяються на кілька груп — від 2 до 5 чоловік з кожної. При цьому групи повинні бути рівні числом, силою і зростом гравців. Кожна група одягає знаки відмінності — різні пов'язки,

підплатки матерії або одні грають у кепках, другі без кепок, а треті одягають їх задом наперед. Всі гравці стають у коло, при чому не по групах, а перемішано, лицем до центра. Наприклад: якщо грають дві групи з червоними й білими знаками відмінності, то грат з червоним значком стоятиме між двома з білими. Якщо грають три групи, то грат з зеленим значком стоятиме між червоним і білим, грат з червоним значком стоятиме між білим і зеленим тощо.

Гра починається, коли м'яч, якого ви соко підкинув керівник гри, падає на центр кола. Всі з кола кидаються, щоб його впіймати. Але забороняється відштовхувати супротивника й виривати м'яч з чужих рук. Той, що заволодіє м'ячем, виголошує свій копір, щоб керівник міг відзначити очко, яке виграла його група. Потім зразу підкидає м'яч так, щоб його впіймав грат з його ж таки групи, тобто в той бік, де стоять найнадійніші гравці з його групи. Гравці з інших партій стежать за його рухами і намагаються й собі захопити м'яч. Виграє та група, яка швидше одержить зарані обумовлене число очок (від 10 до 30).

Коло розпадається з самого початку гри, бо гравці починають групуватися, як схотять, займаючи найвигідніші для них позиції. Очко не зараховується за зористість даної групи в таких випадках:

1. Коли м'яча впіймає той, хто його кинув.

2. Якщо м'яча не кинути, а просто передати гравцеві своєї групи.

Що вище кидають м'яч, то жвавіше відбувається гра. Але треба кидати його завжди дугон з бік своїх, а не просто вгору, бо інакше це зіг'є всіх гравців догори.

Ще раз повторюємо, що не можна штовхати супротивника і виривати м'яча з рук м'яча

Редактор Х. РУБІН

Відп. секретар Гр. ВОЛКОВИСЬКИЙ

Здано до складу 13/V-29/V-33 р.

Підписано до друку 31/V-33 р.

В и д а в н и ц т в о

2 др. аркуші, формат 4-х пошт.
в одному др. арк. 88.000 др. зн.

„К о м у н і с т

Укрголовліт № 1943. Друкарня в-ва ЦК КП(б)У „Комуніст“. Зам. № 1222, т. 20.000